

Obawy przed zarażeniem koronawirusem i postrzeganie działań rządu

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 20 stycznia 2020 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

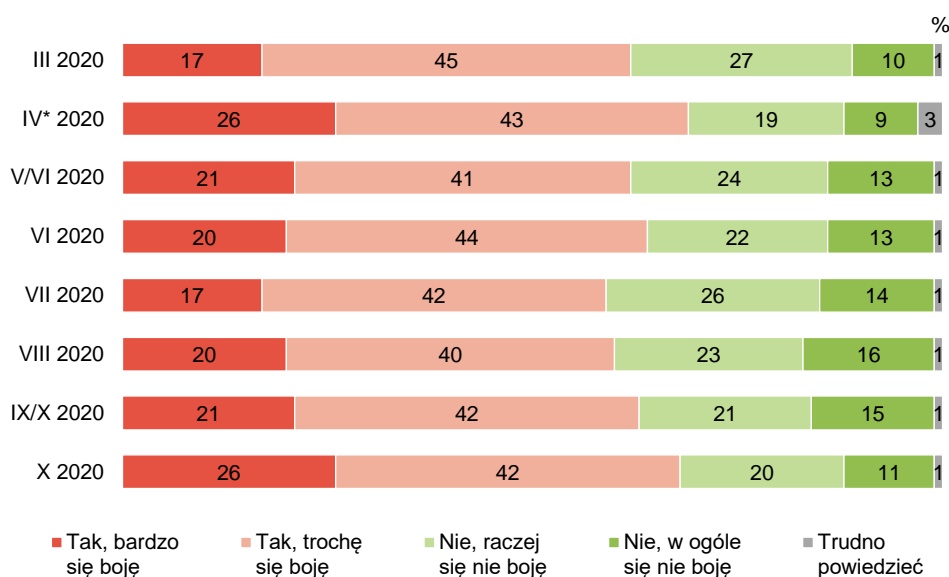
W trzeciej dekadzie października¹ po raz kolejny zapytaliśmy naszych respondentów o ich obawy przed zarażeniem koronawirusem oraz o oceny polityki rządu wobec epidemii. Badanie było realizowane w czasie, gdy w Polsce gwałtownie rosła liczba potwierdzonych przypadków zakażeń.

OBAWY PRZED ZAKAŻENIEM KORONAWIRUSEM

Nasilają się obawy przed zakażeniem koronawirusem. Możliwością zakażenia niepokoi się 68% ogółu badanych (o 5 punktów procentowych więcej niż na przełomie września i października), w tym bardzo boi się co czwarty ankietowany (26%, wzrost o 5 punktów).

CBOS

RYS. 1. Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?

* Badanie przeprowadzone w czasie lockdownu na próbie internautów

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (365) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiadnym od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiadnym od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 19 do 29 października 2020 roku na próbie liczącej 1040 osób (w tym: 49,7% metodą CAPI, 35,1% – CATI i 15,2% – CAWI).

Październikowe badanie potwierdza, że skala obaw przed zakażeniem zależy przede wszystkim od wieku. Im starsi respondenci, tym częściej i silniej niepokoją się możliwością zakażenia. W ostatnich tygodniach rosną także obawy przed zakażeniem wśród ludzi młodych. Wyraża je obecnie połowa badanych poniżej 35 roku życia. Wśród mających co najmniej 55 lat zakażenia obawia się zdecydowana większość (ogółem 83%). Z wiekiem, który najsilniej określa skalę obaw przed zarażeniem, związana jest aktywność na rynku pracy. Częstością i nasileniem obaw wyróżniają się osoby niepracujące (boi się ogółem 73% spośród nich). Możliwością zakażenia niepokoi się ogółem 85% emerytów, a także 77% gospodyń domowych lub niepracujących z innych powodów.

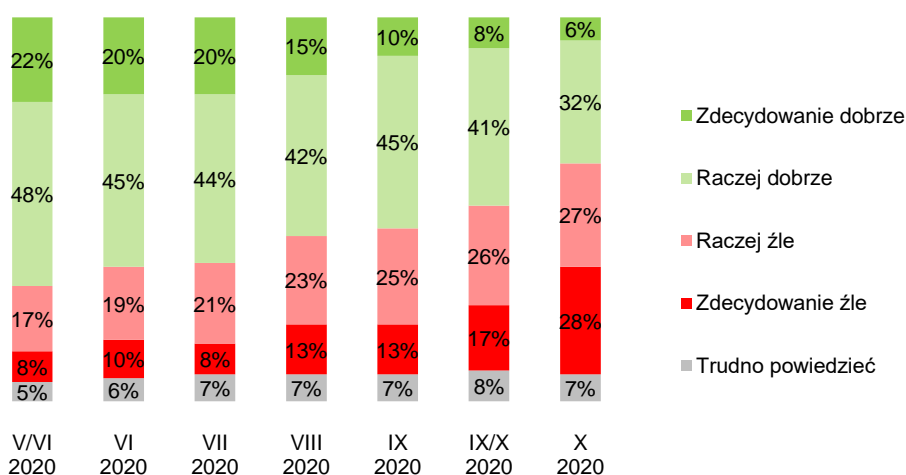
Obawy przed zakażeniem różnicuje także płeć: częściej wyrażają je kobiety (76%) niż mężczyźni (60%).

JAK RZĄD RADZI SOBIE ZE ZWALCZANIEM EPIDEMII?

Rosnąca liczba zakażeń przekłada się na oceny pracy rządu. W ostatnich tygodniach opinie o skuteczności rządu w walce z epidemią wyraźnie się pogorszyły. Dotychczas – mimo pogarszających się ocen polityki rządu w tym zakresie – więcej osób dobrze oceniało działania rządu mające na celu zwalczanie epidemii, niż je krytykowało. W trzeciej dekadzie października opinie na ten temat odwróciły się: przeważał pogląd, że rząd radzi sobie z epidemią źle (55%). Starania rządu doceniało 38% badanych.

CBOS

RYS. 2. Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) działania rządu mające na celu walkę z epidemią koronawirusa w Polsce?

Opinie o skuteczności rządu w walce z epidemią są wyrazem stosunku do urzędującej ekipy i zależą w głównej mierze od orientacji politycznej i, szerzej, światopoglądowej. Zadowolona z działań podejmowanych przez rząd jest większość badanych deklarujących prawicowe poglądy polityczne (68%), natomiast większość identyfikujących się z lewicą oraz politycznym centrum ocenia je krytycznie (odpowiednio 83% i 62%). Ponadto opinie o działaniach rządu są tym lepsze, im częstszy udział w praktykach religijnych.

W elektoratach działania rządu mające na celu zwalczanie epidemii pozytywnie oceniają przede wszystkim potencjalni wyborcy Prawa i Sprawiedliwości (oraz partii koalicyjnych). Sympatycy pozostałych ugrupowań są na ogół krytyczni w opiniach na temat polityki rządu w tym zakresie.

TABELA 1

Potencjalne elektoraty	Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) działania rządu mające na celu walkę z epidemią koronawirusa w Polsce?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	87	9	4
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (PSL, Kukiz'15, UED)*	39	61	0
Polska 2050	18	79	3
Konfederacja WiN (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	17	80	3
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	11	88	1
Lewica (Nowa Lewica – dawnej SLD, Wiosna, Lewica Razem)	10	90	0

* Dane dotyczące potencjalnych wyborców tego ugrupowania należy traktować z ostrożnością ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie

Wysiłki rządu doceniają przede wszystkim osoby w wieku 55–64 lata (48%) i starsze (56%), badani z wykształceniem podstawowym (57%) i zasadniczym zawodowym (49%), respondenci o miesięcznych dochodach *per capita* poniżej 2000 zł (50%), a w grupach społeczno-zawodowych – rolnicy (48%). Krytyczni w ocenie skuteczności rządu w zwalczaniu epidemii są w głównej mierze ludzie młodzi: do 34. roku życia (73% ocen negatywnych), mieszkańcy największych miast (71%), osoby stosunkowo dobrze wykształcone i sytuowane (70% badanych z wykształceniem wyższym, 77% mających do dyspozycji miesięcznie co najmniej 3000 zł na osobę w gospodarstwie domowym). W grupach społeczno-zawodowych największym krytycyzmem wyróżniają się kadra kierownicza i specjaliści (75%) oraz właściciele firm (71%).

Z analiz wynika, że starsi respondenci, którzy bardziej niż inni boją się zakażenia, mają jednocześnie względnie duże zaufanie do polityki rządu w kwestii zwalczania epidemii. Zależność między deklarowanymi obawami przed zakażeniem a postrzeganiem polityki rządu w tym zakresie pokazuje, że – rzeczywiście – obawom przed możliwością zakażenia towarzyszą lepsze oceny działań rządu.

TABELA 2

Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?*	Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) działania rządu mające na celu walkę z epidemią koronawirusa w Polsce?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak, bardzo się boję	45	48	7
Tak, trochę się boję	45	48	7
Nie, raczej się nie boję	29	66	5
Nie, w ogóle się nie boję	15	78	7

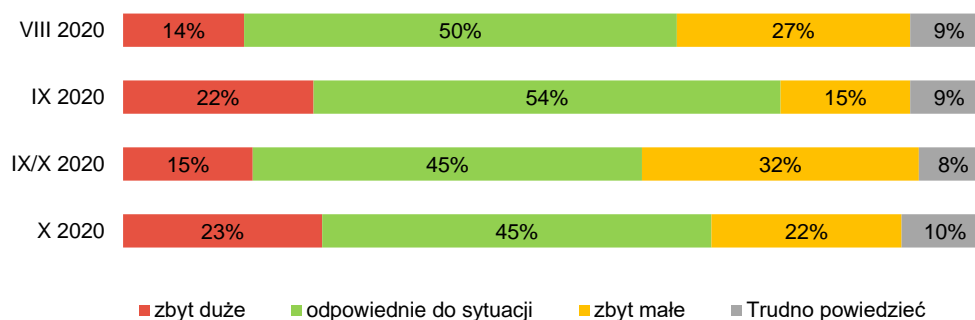
* Pominęto odpowiedzi „Trudno powiedzieć”

W październiku weszły w życie nowe obostrzenia, m.in. dotyczące obowiązku zasłaniania nosa i ust w przestrzeni publicznej, zawieszenia działalności klubów fitness, siłowni, basenów oraz objęcia nauką zdalną uczniów szkół ponadpodstawowych. Już w trakcie realizacji badania wprowadzano zdalne nauczanie także dla uczniów starszych klas szkół podstawowych oraz zdecydowano o zamknięciu restauracji, barów i kawiarni. Wprowadzenie kolejnych ograniczeń wychodziło naprzeciw oczekiwaniom społecznym: wraz ze wzrostem liczby zachorowań przybywało bowiem zwolenników dodatkowych obostrzeń. Obowiązujące w trzeciej dekadzie października ograniczenia oceniane były przez badanych na ogół jako adekwatne do sytuacji (45%), pozostali respondenci mniej więcej równie często uważali je za nadmierne (23%), co za niewystarczające (22%).

Do grup najbardziej niezadowolonych z polityki rządu w tym zakresie należą właściciele firm: 37% spośród z nich uważa obowiązujące restrykcje za zbyt daleko idące.

CBOS

RYS. 3. Czy obowiązujące obecnie ograniczenia i restrykcje są:

Stosunek do istniejących ograniczeń zależy od orientacji politycznej. Za odpowiednie do sytuacji uznaje je większość badanych deklarujących prawicowe poglądy polityczne (60%) i tylko niespełna jedna trzecia identyfikujących się z lewicą (32%), którzy prawie równie często uważają wprowadzone obostrzenia za zbyt duże (25%), co za niewystarczające (27%).

Kwestia skali ograniczeń związanych z epidemią budzi kontrowersje w elektoratach. W trzeciej dekadzie października większość zdeklarowanych wyborców Prawa i Sprawiedliwości uważała istniejące ograniczenia za adekwatne do sytuacji. Podobnego zdania był przeważający odsetek sympatyków Koalicji Obywatelskiej, Polskiego Stronnictwa Ludowego – Koalicji Polskiej oraz Polski 2050. Zwolennicy Lewicy najczęściej uważali wprowadzone restrykcje za niewystarczające, zaś wyborcy Konfederacji przeciwnie – za zbyt daleko idące.

TABELA 3

Potencjalne elektoraty	Czy obowiązujące obecnie ograniczenia i restrykcje są:			
	zbyt duże	odpowiednie do sytuacji	zbyt małe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Konfederacja WiN (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	54	31	13	2
Polska 2050	27	34	29	10
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	25	41	21	13
Lewica (Nowa Lewica – dawniej SLD, Wiosna, Lewica Razem)	24	22	38	16
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (PSL, Kukiz'15, UED)*	13	41	34	12
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	6	70	18	6

* Dane dotyczące potencjalnych wyborców tego ugrupowania należy traktować z ostrożnością ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie

Stosunek do istniejących ograniczeń determinuje poziom obaw przed zarażeniem koronawirusem. Im są one mniejsze, tym częstsze przekonanie o zbyt daleko idących ograniczeniach i restrykcjach.

TABELA 4

Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?*	Czy obowiązujące obecnie ograniczenia i restrykcje są:			
	zbyt duże	odpowiednie do sytuacji	zbyt małe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Tak, bardzo się boję	8	48	34	10
Tak, trochę się boję	15	53	20	12
Nie, raczej się nie boję	40	38	13	9
Nie, w ogóle się nie boję	59	20	16	5

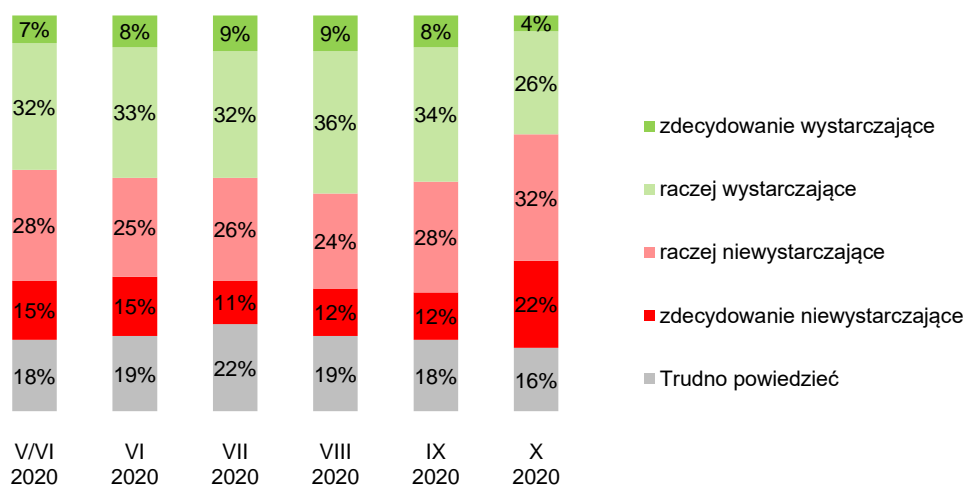
* Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć”

OCENA WSPARCIA DLA FIRM I PRACOWNIKÓW

Pogarszanie się sytuacji epidemicznej i zwiększenie ograniczeń w działalności gospodarczej stwarzają potrzebę dalszych działań mających na celu wsparcie przedsiębiorstw i pracowników. O ile jeszcze we wrześniu minimalnie więcej osób uważało pomoc ze strony państwa dla firm i pracowników za wystarczającą (ogółem 42%) niż niewystarczającą (40%), o tyle obecnie postrzeganie sytuacji firm wyraźnie się pogorszyło. Jedynie 30% ankietowanych ocenia, że przedsiębiorstwa i pracownicy otrzymują wystarczające wsparcie. Ponad połowa (54%) uważa, że działania rządu w tym zakresie są niedostateczne.

CBOS

RYS. 4. Czy działania rządu mające na celu pomoc polskim firmom i ich pracownikom są:

Przekonanie, że pomoc państwa dla przedsiębiorstw i pracowników jest niewystarczająca, częściej niż przeciętnie wyrażają osoby do 44 roku życia, w tym szczególnie najmłodszy respondenci: poniżej 25 lat (73%) oraz mający od 25 do 34 lat (68%), a ponadto mieszkańcy największych miast (68%), badani z wykształceniem średnim (61%) i wyższym (62%), ankietowani stosunkowo dobrze sytuowani: o miesięcznych dochodach *per capita* co najmniej 3000 zł (69%). Biorąc pod uwagę sytuację zawodową można dodać, że do osób najczęściej oceniających wdrożone programy osłonowe jako niedostateczne należą m.in. właściciele firm (73%) oraz kadra kierownicza i specjaliści (71%). Działania rządu mające na celu pomoc firmom i pracownikom względnie najlepiej oceniają osoby starsze: w wieku 65+ (42% z nich uznaje je za wystarczające), badani z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym (po 38%), ankietowani o miesięcznych dochodach *per capita* od 1000 zł do 1499 zł (42%), a w grupach społeczno-zawodowych – rolnicy (41%).

Istotne znaczenie w tej kwestii ma orientacja polityczna i światopoglądowa. Działania rządu mające na celu wsparcie firm i przedsiębiorców za wystarczające uznaje połowa badanych deklarujących prawicowe poglądy polityczne, natomiast większość identyfikujących się z lewicą (76%) lub politycznym centrum (61%) uważa je za niedostateczne. Ponadto im częstszy udział w praktykach religijnych, tym lepsze oceny działań rządu w tym zakresie.

Przekonanie, że pomoc państwa dla firm i pracowników jest wystarczająca, podziela większość sympatyków Prawa i Sprawiedliwości. Większość zwolenników ugrupowań opozycyjnych jest przeciwnego zdania.

TABELA 5

Potencjalne elektoraty	Czy działania rządu mające na celu pomoc polskim firmom i ich pracownikom są:		
	wystarczające	niewystarczające	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	62	15	23
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (PSL, Kukiz'15, UED)*	26	59	15
Konfederacja WiN (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	25	69	6
Polska 2050	14	81	5
Lewica (Nowa Lewica – dawniej SLD, Wiosna, Lewica Razem)	14	81	5
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	14	77	9

* Dane dotyczące potencjalnych wyborców tego ugrupowania należy traktować z ostrożnością ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie

Dynamiczny wzrost liczby notowanych zakażeń przekłada się na poziom obaw przed zakażeniem i – przede wszystkim – na postrzeganie działań rządu. W trzeciej dekadzie października po raz pierwszy od początku naszych badań przeważała opinia, że rząd nie radzi sobie ze zwalczaniem epidemii. Jednocześnie wprowadzanie kolejnych ograniczeń w działalności gospodarczej spowodowało, że dotychczasowe wsparcie dla firm i pracowników było oceniane jako niewystarczające.

Opracowała

Beata Roguska